

Europese verkenning Groen en de Stad

P.A.M. Visschedijk

Inleiding

Binnen het thema Groen en de Stad hebben buitenlandse werkbezoeken een belangrijke rol gespeeld bij het agenderen van het thema, zowel op rijksniveau als in de steden. Naast het opdoen van goede ideeën, het leren van elkaar is uiteraard ook het netwerken een belangrijk onderdeel van dergelijke bezoeken. De samenstelling van de groepen en een daarmee samenhangend en aangepast programma zijn kernwaarden om een werkbezoek tot een groot succes te maken waar vele voordelen uit behaald kunnen worden.

Na de gemeenteraadsverkiezingen in 2010 zullen vele colleges er weer anders uit gaan zien, nieuwe bestuurders, bestuurders die van post zijn gewisseld en uiteraard een nieuw collegeprogramma. De plaats van groen in de openbare ruimte zal ook de komende collegeperiodes een thema zijn. Werkbezoeken blijven van waarde om inspiratie op te doen en medebestuurders te leren kennen. Nu Groen en de Stad inmiddels in veel steden is geagendeerd, gaat het er om op welke wijze dit per stad vorm krijgt. Zeker hiervoor, en voor het hiermee corresponderende netwerk, zijn werkbezoeken een uitgelezen mogelijkheid.

De afgelopen jaren zijn er binnen het thema meerdere Europese steden bezocht en is veel kennis opgedaan over de diverse thema's in relatie tot de openbare ruimte. In dit boekje wordt een overzicht gegeven waarbij enkele in het oog springende steden de revue passeren en de meest actuele thema's per stad worden behandeld.

In de conclusies is het stedenpallet nog iets gevarieerder en worden ook zaken als bereikbaarheid en kosten meegenomen.

Om dag Pare André Citroën Parijs

Berlijn

Sinds de val van de muur in 1989 heeft Berlijn een enorme metamorfose ondergaan. Met name in het voormalige Oost Berlijn is de stadsvernieuwing voortvarend aangepakt. Hier zijn enkele goede voorbeelden van te vinden. De relatie met de groene openbare ruimte is hier nog minder ontwikkeld. In de relatie tussen de onderwerpen luchtkwaliteit, klimaat en groene ruimte is Berlijn de voorloper.

Lille

De metropool Lille met ruim 1 miljoen inwoners verdeeld over ruim 80 kleinere gemeenten heeft een bijzondere attractie in de vorm van het Parc Mosaïc dat circa 20 kilometer ten zuiden van de stad ligt. In dat park zijn een aantal thematische tuinen gemaakt waarbij de cultuur van een aantal landen als uitgangspunt genomen is. De stad zelf heeft weinig groene openbare ruimte en wordt gekenmerkt door een veelheid aan arbeiderswijken met een dichte bebouwing en een matige staat van onderhoud. Toekomstig zou de stad voor deelthema's als stadsvernieuwing, integratie en sociale cohesie een goed voorbeeld kunnen zijn. Momenteel is dit echter nog niet het geval.

Londen

Een van de groenste metropolen van Europa, vooral door de aanwezigheid van de vele oudere majestueuze parken. Met name in de rijkere delen van de stad zijn vele groene oases te vinden. Soms in de vorm van kleinere gemeenschappelijke tuinen vaak behorend bij huizenblokken maar ook als publieke ruimte. Ook in de nieuw ontwikkelde delen van de stad is veel aandacht voor de openbare ruimte. Thema's als economie, leefbaarheid, stadsvernieuwing en voedsel zijn in Londen goed zichtbaar.

Parijs

Parijs is de stad waar het gaat om de kwaliteit van de groene openbare ruimte. Van grote klassieke parken tot kleine tuinen van minder dan 100 vierkante meter die beheerd worden door bewoners en een grote bijdrage leveren aan sociale cohesie. De grandeur die de stad uitstraalt maakt ook dat zowel de ontwerp kwaliteit als de bouwkwaliteit vaak op een erg hoog niveau staat. De kosten die dit met zich meebrengt worden als zeer zinvolle investering gezien waarbij ook het adagium opgeld doet dat kwaliteit zichzelf in stand houdt. Het thema voedsel is vanouds een belangrijk in het hart de culinaire wereld. De opkomst van regionale producten is opmerkelijk en ook in het onderwijs is voedsel al jaren een belangrijk thema.

In Parijs wordt de lat niet alleen door gewaagde plannen maar ook en vooral door de feitelijke uitvoering ervan hoog gelegd. De schop gaat er nog regelmatig in de grond voor het realiseren van nieuwe groenprojecten. Parijs is een voorbeeld voor nagenoeg alle thema's binnen de groene openbare ruimte.

Valencia

De meest opmerkelijke verandering in de derde stad van Spanje is ontstaan nadat de rivier de Turia, die dwars door de stad liep, is drooggelegd en het water via een nieuw aangelegd kanaal buiten de stad is omgeleid. Van de oude rivierbedding is een park gemaakt dat als een groen lint van ruim 9 kilometer van West naar Oost door de stad loopt. Dit spektakelstuk vindt zijn architectonisch hoogtepunt in de gebouwen van de beroemde Spaanse architect Santiago Calatrava gelegen aan de oostkant van de stad vlakbij de Middellandse Zee. Een ander interessant aspect van Valencia is de stadsvernieuwing die in hoog tempo is opgepakt na de toewijzing van de in 2007 gehouden zeilwedstrijd The America's Cup. Ontwikkelingen die vergelijkbaar zijn met die in Barcelona toen daar in 1992 de Olympische Spelen zijn gehouden. Met name op het gebied van stadsvernieuwing, economie en leefbaarheid is Valencia een voorbeeld.

Conclusie

Naast de steden waarvan ook foto-impressies zijn gegeven, zijn ook nog andere Europese steden vergeleken. In onderstaande tabel staan alle steden vermeld met daarbij een score op een aantal thema's in relatie tot de groene openbare ruimte.

Stad	THEMA IN RELATIE TOT OPENBARE RUIMTE										Kosten
	Integratie in	Sociale Cohesie	Klimaat	Elke stof	Verkeer	Economie	Bereikbaarheid	Stadsverduaring	Reisduur (+)	Interne ontlasting	
Barcelona	0	0	0	0	+	+	+	0	5v	+	00
Berlijn	0	0	0	0	0	0	0	0	4v	+	00
Birmingham	0	0	0	0	0	+	+	+	5v	+	000
Lille	-	+	0	0	0	0	0	0	3v	+	0
London	-	0	0	0	+	+	+	+	4v	0	00000
Lyon	0	0	0	0	0	0	0	0	5v	0	00
München	0	0	0	0	0	0	0	0	7v	0	0000
Parijs	-	+	0	0	+	+	+	+	3v	+	000
Valencia	0	0	0	0	0	+	+	+	5v	+	00

0 = Matig + = Goed

v) aantal uur vanaf Trecht v-Trein v-Vlissing

De conclusie uit de vergelijking van de steden is dat in Parijs de relatie tussen de groene openbare ruimte en de maatschappelijke thema's het best is ontwikkeld. Berlijn is met name interessant daar waar het om klimaat en luchtkwaliteit gaat, de andere aspecten zijn minder ontwikkeld. London heeft ook veel te bieden op het gebied van de relatie maatschappelijke thema's openbare ruimte.

Bij een keuze voor een stad moet de inhoud voorop staan. Daarnaast moet echter ook grote aandacht worden geschonken aan zaken als bereikbaarheid, de aanwezigheid van een netwerk en de mobiliteit in een stad. In een beperkte tijd moet zowel de reis van en naar de stad als de te bezoeken onderdelen ruim kunnen passen.